

URDIS

We know

The Year of Polish Romanticism marks the 200th anniversary of the publication of Adam Mickiewicz's Ballads and Romances. To celebrate, the Adam Mickiewicz Institute is carrying out projects around the world, showcasing contemporary interpretations of Polish Romanticism as well as its contribution to European heritage.

© Institute and the Ministry of Culture and National Heritage RP
as the patron of the Publication

Ministry of
Culture
and National
Heritage of
the Republic
of Poland

The year
of Polish
Romanticism

INSTYTUT
LITERATURY

Co-financed by the Minister of Culture and National Heritage of the Republic of Poland

© Editura EIKON

București, Calea Giulești 333, sector 6,
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național
al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCISIS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României SŁOWACKI, JULIUSZ

Kordian / Juliusz Slowacki ; trad. din lb. polonă de Passionaria
Stoicescu și Constantin Geambașu ; pref. de Bogusław Dopart ;
postf. și note de Constantin Geambașu. - București : Eikon, 2022

ISBN 978-606-49-0704-2

I. Stoicescu, Passionaria (trad.)

II. Geambașu, Constantin (trad. ; note. ; postf.)

III. Dopart, Bogusław (pref.)

821.162.1

ISBN 978-83-67170-67-3

DTP: Mihăiță Stroc
Editor: Valentin Ajder

Juliusz Słowacki

KORDIAN

Dramă în trei acte

Traducere din limba polonă
de Passionaria Stoicescu
și Constantin Geambașu

Prefață de Bogusław Dopart

Postfață și note de
Constantin Geambașu

E I K O N

București, 2022

Cuprins

Kordian de Juliusz Słowacki
în context european.....

Pregătirea

Prima parte

Actul I.....

Actul II

Actul III.....

Drama *Kordian* de Juliusz Słowacki
(structură și semnificație)

*Prima parte a trilogiei***Complotul împotriva încoronării*

Cânta-voi și merge-voi pân-la sfârșit
și dacă-i scânteie, eu focu-am să-l port.
Așa, egipteanu-n aloe-a-nvelit
veșteda inimă a celui ce-i mort;
pe frunză e scris un cuvânt de-nviat,
deși, în frunză, ea n-o să se zbată,
dar așa nu-i va fi putregaiu-mpărat,
nici țărâna... Când ceas o să bată,
când va ghici de taină al slovei gând,
va afla răspuns, în inimă, străfund.

*Lambro*** de Juliusz Slowacki

* Drama a fost concepută ca o trilogie, dar a fost publicată doar prima parte:
Complotul împotriva încoronării, n.t.

** Un fragment din primul cânt al romanului poetic, *Lambro*, răsculatul grec,
scris de Slowacki în anul 1833.

Pregătirea

Anul 1799, 31 decembrie, noaptea

Coliba celebrului cândva magician Twardowski din munții Carpați – lângă colibă o curte mare – mai departe stâni – în vale păduri de fag fără foșnet. Bezna străpunsă de fulgere. Vrăjitoarea își piaptână părul și cântă...

Vrăjitoarea

Din stele ce cad,
din păr pieptănat
scânteii fug în zbor
ca dintr-un tăiș;
le văd draci furiș,
prin licăr de nor
fâlfâie lin,
cu șuier vin,
frâng fagi sub cnut.

Satan coboară în forma unui înger frumos.

Satan

Ha, vrăjitoare! Spune-mi, ceasu-a bătut?

LIBRIS

Vrăjitoarea
Ce ceas?

We know
books

Satan

Acela ce nici o făptură
de două ori nu îl va ști...

Vrăjitoarea

S-o auzi
la a zecea zbatătură
de ochi, în turn, la seminții.
O să-l aud din Babel, deși-s surdă...
Dar, pane, unde umblă a ta ciurdă?
Cam lenevos ea din azur coboară;
țestoasa care pieptăn mi-e prin pleată,
mai iute-a fost...

Satan

Hai, pieptănul, te tog, mi-arată!...
E-al lui Twardowski pieptăn... curge lacrima amară,
cu el m-a pieptănat într-o piele de cățel,
intrat ca să mă gudur. Mergi, doamnă, n-are rost;
oaspeții o să coboare pe Muntele Chel.

Vrăjitoarea pleacă

Satan strigă:

Draci, la post!

Fulgeră de zece ori și zeci de mii de draci coboară.

Căzu pe pământ ploaie de draci, stropi în alai;
dacă acolo încă mai sunt copaci din rai,

să crească și în toamnă s-adune omul roade...
Luați loc! De ce nu e cu voi
aici Mefistofel, fârtat?

Astarot

La-nmormântare e plecat,
la mormântul lui Twardowski-n rugăciune șade.

Satan

Ce tandru și pios e, așa, precum un bard...
Dar colțurile lunii în două locuri ard,
La treabă, nu-i de stat!

Dracii

Ce vrei, împărate?

Satan

La ceasul secular să ungeți roți dințate,
arc și filet, cu sânge de prunc abia născut,
să bată ani de zile, clar-clar, ca la-nceput,
aduceți-l, vedeți-l... Vreo piesă nu-i stricată?

Astarot

Nicio sârmă, nicio roată,
veac, rugină nu le-atacă,
acul orei ce se-neacă,
apoi ac de Leviatan
rotitor prin veac 'nainte,
ziua-i de balaur dinte,
ora, ac de viespe-arată;
până azi crește tiranic
fir cărunț din păr satanic,
chiar de e albit la pleată

LIBRIS | We know
books

de nori ce-n tunet bubuiesci...
Mai țineti minte? Acu-acel
de la Calvin și de la Tell,
fixat în ochiul omenesc,
ca diamantul merge, fin.
În arc și roți sucite-n plin
stă sufletul de păcătos
și la trei timpi el geme-atunci.
Păianjen cu picioare lungi
mișcă din arcuri conștiincios
ca un pendul...

Satan

Mai încetați...
Gheeno, tu, Astarte, voi cei mai nefârtați,
ca șefi ai judecății, când ceasu-o bate iar,
numărați veac, an și zi...

Ceasul bate, dracii numără

Lume, lume, lume!
Al veciei șarpe în cerc te frânge-anume,
cu dinte-n părți te mușcă și otravă-n spume,
mor veacuri peste tine, pulberea lor lăsând
acel defunct trecut.
Părtaș am fost când te-ai născut.
Închis în aer putred, acel pumn de pământ,
cadavru-acelui haos în criptă de azur,
e plin de minereuri și de granitul dur,
de flori e, și păduri, pârș;,
apoi a dat viermi, un ghem rostogolit,
ce gândesc:
sărmanii! De n-or visa pe lutul pământesc,
cu al vederii cerc, de-l vor depăși – vai lor...

Gheena

Al nouășpelea veac bătu de tot.

Satan

Astarot
anii să-i numere; poate cel de după nori
tunet va slobozi, s-ajute-un biet neam netot,
poate veacul scurtat cu un an oamenilor,
poate-o fi furat dracilor o oră, o zi;
așa că o să-i spun lui Dumnezeu
sau steagul revoltei voi fâlfâi.
În firea mea rănită are-un dușman mereu.

Astarot

Veacul cel optâșpe-a bătut.

Satan

S-a răsucit roata torturii chiar absolut?
Fiece dinte sfâșie, fiecă șurub.
Acum fulgere ceru-l rup,
flăcări ducând cât toți anii ăștia din cale,
adunați de-a lumii jale;
fiece an, lenș ca melcul a răzbătut,
pentru amărăți, pentru fraieri speranța iubind;
iar când urma și-a scris-o cu scuipat de argint,
cei cu-amintiri temătoare pe ea au căzut.
Marinari în trecut rătăcitori
și-au pus un nume de pisar;
să scrie calendare fusese arta lor,
pline de regi, de date și de inscripții chiar.
Alții, idei cu gândul urmăreau,
cei filosofi gândeau chiar mai profund
până ce peste-abisuri atârnav

LIBRIS | We know
Books

și se trezeau uitându-se-n afund
cu strigăt: „Beznă! Beznă! Beznă-adâncă!”
Pentru draci asta-i slavă mare,
a bisericii noastre cântare;
cine-a gândit o oră, va fi cu mine încă.
Veacul ce vine, ne va bucura.

Intră Mefistofel

Mefistofel

Ne proorocește-n minunate straie Satan,
în mantia lui Voltaire cu operele pe ea
și chiar cu pana lui Rousseau pusă la turban.

Satan

Mefistofel, e vremea să acționăm din plin,
alege-o jucărie din mulții pământeni,
la nemți, un doctor pașnic e greu să mai găsim,
iar Manfredi nu mai umblă prin munți elvețieni.
Chiar în chilii, monahii postesc, dar tot au seu.
Așa că zăpăcește vreun oștean.

Mefistofel

E greu!...
Oșteanu-i ca un pește ce-n ulii nu se-ncrede,
cu mintea sănătoasă, încât sub felinar
vedea-va iute gheara de drac ispititor.

Satan

Nepedepsiți să treacă doar cavalerii, iar?
Auzi? E-n lume un popor
din multele a cărui zi mare e-n curând.
La el mergi! Cavalerii au săbiile-arcăt,

ca luna-n două colțuri, ca dracu-ncornorat
și de mâner în cruce, la sabie, nici gând!
Pe ăștia să-i ajuți, luptând fără-a se teme,
o luptă cum am dus noi, cândva, cu Cel de Sus.
În rugi să stea, s-omoare, jalnic să blesteme.
Ei zac chiar pe mormântul acelor ce s-au dus
și vor răzbunare orice-ar fi.
Poporul lor sui-va, va-nvinge, va pieri;
săbii în dușman va frânge,
cu gându-i va zdrobi neabătut,
căci gândul chiar braț de foc răsfrânge
cu-odgoane rele-i vor lega de gât
și pe cei prinși astfel la stâlp o să îi pună,
să-i vadă și să-i scuipe toți cei ce viețuiesc...

Mefistofel

Înalte, în psaltire căta-voi rugăciuni
pentru o zi pe care-nviere s-o numesc;
Poporului acela o să-i spun... e prima zi
din veac, cu drept de-a face și regi, și cerșetori,
pentru întregul râu din secole de-aci.
Astfel să creăm demnitari aceluia popor,
în guvern, orice gaură, să umple cu ei,
de putere s-aibă parte
și poporul, ca o carte
cu o copertă din vechi piei,
cu fruntea ei de pergament va luci.

Satan

Bun sfat, în cerc ia stați aci,
să facem inși de guvernat.
Vrăjitoare să apară...

LIBRIS | We know
Satan da porunci, dracii muncesc de zor. Books

Fărâme de pământ, uscat,
cu atmosferă clară
topite și ferecate,
de chimiști amestecate,
carbon, acizi, gaze și foc
fierbeți în cazan la un loc,
suflați, duhuri!...

Tunete bat în cazan

La ce-i pământ
vreau și pantofii lui Kapral*
cu vârf de lac, ca desenând
planuri, pe regi să-i ia pe val,
să-i zvârle! Și botine mii
vreo patruzeci, la fiert...

Dracii

Și? Și?

Satan

Nu!

Dracii

Nici din mintea lui Kapral?

Satan

Nici.

* Kapral (caporal) – „micul caporal” era numit Napoleon, n.t.

Dracii

Gata!

Satan

Zborul să-și ia!

Tunetele bubuie, duhul își ia zborul.

Moș, tată de copii s-ar vrea,
nici la luptă, nici la muncă;
pentru batjocură-i vom da
nume contrar cu firea sa
luat ca din popor și încă
de țopârlan, de om sărman.
Și-acum, ca din ceresc tavan
celor săraci îl veți azvârli.

Dracii

Și-asupra cui te vei opri?

Satan

Hai, diamantul aruncați,
uite cum se topește-n foc,
cerneală magică turnați,
de la Talleyrand luată,
cu har de-a dispărea pe loc
de sub ai minții ochelari...
Suflați... Și-n clocotele mari
să vedem ce se arată.

Dracii

E gata! Farmece de-au fost
un om ca lumea a ieșit,